

El teorema que va salvar el dinar

Tot va començar un dimarts qualsevol a l'hora del pati, però no era un dimarts normal. Aquell dia havíem de celebrar la festa de final de curs de 3r d'ESO. El passadís de l'institut semblava un funeral de pel·lícula. No era per culpa d'un examen sorpresa de socials o de naturals, era una cosa molt més greu: algú havia robat les dotze pizzas gegants que havíem comprat entre tots. Estaven guardades sota clau al despatx del director, el senyor Ricart, un home que sempre anava molt ben pentinat amb només tres cabells que li creuaven el cap d'esquerra a dreta.

El senyor Ricart tenia la cara tan vermella que semblava que anava a explotar en qualsevol moment. Cridava per la finestra com un boig: "Això és un atemptat! Una vergonya nacional! Qui s'ha atrevit a entrar al meu despatx?". Tots els alumnes estàvem al pati, mirant cap amunt amb la boca oberta. El seu despatx era a la segona planta, una alçada considerable. La porta estava tancada per dins, així que el lladre només podia haver entrat per la finestra. Però, com s'ho havia fet? No hi havia cap escala a la vista ni cap corda penjant.

La meva mare, que treballa a la secretaria de l'institut, es va apropar a mi i em va agafar del braç. "Marc, ni se t'acudeixi ficar-te en embolics, que els professors estan molt nerviosos i el director vol posar una denúncia", em va dir amb un to de veu baix. Però jo no la sentia gaire. Tenia molta gana, una gana de gegant, i quan un adolescent té l'estómac buit i li treuen la seva pizza de pepperoni, el seu cervell es posa a treballar més ràpid que l'ordinador més potent del món. Sabia que hi havia algun truc i pensava trobar-lo.

Al cap d'uns minuts va arribar un policia local al pati de l'institut. Es deia Manel i el coneixíem tots perquè sempre venia a fer xerrades sobre seguretat viària. Tenia un bigoti molt gran que es movia quan parlava. "A veure, senyor Ricart", va dir el Manel mirant cap a la finestra de la segona planta, "si la porta estava tancada, el lladre ha

hagut d'entrar per aquí. Però qui pot pujar fins aquí sense una escala? Això no és el circ". El conserge de l'institut, el Joan, movia el cap de costat a costat mentre mastegava un escuradents. "Jo he estat aquí tot el matí i no he vist ningú pujant per la paret. Deu ser cosa de màgia o tenim un lladre que vola", va comentar.

Jo vaig fer un pas endavant, sortint de la multitud d'alumnes que miraven l'escena. "No és màgia, Joan. És geometria", vaig dir amb molta seguretat. El policia Manel es va girar i es va posar a riure tant que gairebé li cau el barret a terra. "Vés a jugar a futbol amb els teus amics, nano. Això és una investigació de la policia. No busquem triangles ni angles, busquem les nostres pizzes", em va respondre amb un to una mica burleta. Però jo no em vaig fer enrere. Sabia que tenia raó perquè m'havia fixat en un detall que ningú més havia vist. A l'edifici del davant, el bloc on viuen alguns professors, hi havia una marca de greix, una taca petita però clara, just a la façana de pedra. Estava gairebé a la mateixa altura que la finestra del director. Algú havia fet servir un cable o una corda per passar les pizzes d'un edifici a l'altre. El problema era que aquell bloc tenia moltes finestres i no sabíem quina era la bona.

Vaig tancar els ulls un moment i vaig intentar recordar la classe de matemàtiques de l'última setmana. El senyor Garriga, el nostre professor, sempre ens deia que les mates no eren només per aprovar exàmens, sinó per entendre com funciona el món. "Tales de Milet", deia amb la seva tiza a la mà, "va ser un home molt llest. Ell no va voler pujar a la Gran Piràmide per saber l'alçada. Va fer servir l'ombra d'un pal i la seva ment". En aquell moment, tota la classe es va posar a riure. "Sí, segur, senyor Garriga, ara anirem pel carrer mesurant ombres", va dir en Pau, el meu millor amic. Però ara, enmig d'aquell robatori, les paraules del profe ressonaven com una solució màgica. Necessitava un pal.

Vaig mirar al voltant del pati de l'institut i no vaig veure cap branca ni cap pal de fregar. Llavors vaig veure en Pau, que estava assegut en un banc amb la cama enguixada perquè s'havia fet un esquinç jugant al pati. Tenia una crossa recolzada al seu costat. "Pau, deixa'm la crossa un segon, corre!", li vaig cridar mentre anava cap a ell. "Estàs boig? Que no puc caminar bé!", em va contestar ell sense entendre res. "És per recuperar les pizzes de tota la classe, Pau! Deixa-me-la o ens quedarem

sense dinar!", vaig insistir. Al final me la va deixar, encara que em va mirar com si m'hagués begut l'enteniment.

Vaig agafar la crossa i la vaig clavar a la sorra del pati, just en un lloc on el sol hi tocava de ple. Ja tenia el meu "bastó de Tales". Ara només faltava fer els números correctament per no fer el ridícul davant de tot l'institut. Vaig treure el meu llibre de matemàtiques de la motxilla, que pesava com si portés pedres a dins, i el vaig fer servir de regla. Sabia que la crossa feia exactament un metre d'alt. Després, amb molta cura, vaig mesurar l'ombra que feia la crossa a terra: feia exactament mig metre, és a dir, cinquanta centímetres. "Molt fàcil", vaig pensar, "l'ombra és la meitat que l'objecte".

El policia Manel s'havia apropat a veure què feia, amb un somriure que deia "a veure amb què ens surt aquest ara". "Què fas ara, Marc? Vols fer de mag amb la crossa de l'amic?", em va preguntar el policia amb molta ironia. Jo no em vaig posar nerviós. "Mireu aquella taca de greix a l'edifici dels professors", vaig dir assenyalant la paret blanca del bloc de pisos del davant. "L'ombra que fa la taca a terra arriba exactament fins a la línia de la cistella de bàsquet". Vam anar tots cap allà i vam mesurar l'ombra de la taca amb una cinta mètrica que tenia el conserge. Feia exactament sis metres.

"Mireu, és molt senzill", vaig començar a explicar com si fos el mateix senyor Garriga davant de la pissarra. "Si l'ombra és la meitat de l'alçada real, vol dir que hem de multiplicar l'ombra per dos. Sis metres d'ombra vol dir dotze metres d'alçada real". Tots es van quedar callats. El policia es va mirar la paret i va començar a comptar els pisos de l'edifici. Una planta són tres metres, la segona són sis, la tercera nou... i la quarta planta són dotze metres. A dotze metres d'alçada només hi havia una finestra: la del departament d'Educació Física.

El director, el senyor Ricart, es va quedar de pedra. "El gimnàs? Però què hi farien allà les pizzas?", va preguntar. Sense esperar resposta, el policia, el director i jo vam pujar les escales corrent. El director anava el primer, però va haver de parar a mig replà per recuperar l'alè perquè no estava gens en forma. Quan vam arribar a la porta del departament de gimnàstica, s'hi sentia una música de festa molt fluixeta i, el més

important de tot, una olor deliciosa de formatge i massa acabada de coure que sortia per sota la porta.

El policia Manel va fer un cop a la porta amb força. "Obriu en nom de la llei! Sabem que teniu el botí aquí dins!". Quan es va obrir la porta, gairebé ens cau la cara de vergonya. Allà hi havia els tres professors de gimnàstica, el senyor Lluís, la senyora Carme i el senyor Albert. Estaven asseguts a sobre dels matalassos, amb les caixes de pizza obertes i les boques plenes de pepperoni i formatge. Tenien una corda de trepar lligada a la pota de la taula que anava directament fins a la finestra del director.

"Hola, director...", va dir el senyor Lluís amb una veu molt petita mentre amagava un tros de pizza darrere l'esquena. "És que... és que pensàvem que eren les pizzas que ens havíem comprat els profes pel sopar de divendres i les hem 'pescat' amb la corda des de la nostra finestra per estalviar-nos baixar les escales. Ha estat un malentès, de veritat!". S'havien pensat que era un regal per a ells i havien muntat la seva pròpia festa secreta amb el nostre dinar.

El director Ricart es va posar més vermell que el tomàquet de la pizza. Va obligar els professors de gimnàstica a demanar perdó a tota la classe i, el que és millor, a pagar de la seva butxaca unes altres dotze pizzas noves, aquest cop encara més grans i amb doble de formatge per compensar el susto. A més, els va castigar a organitzar la lliga de futbol i bàsquet de l'any vinent durant l'hora del pati, sense protestar gens.

Quan tot es va calmar, el director em va mirar i em va posar una mà a l'espatlla. "Marc, mai hauria pensat que diria això, però sembla que les classes de matemàtiques serveixen per a alguna cosa més que per suspendre-les. Ben fet, noi". Jo vaig somriure i vaig anar a tornar la crossa al meu amic Pau, que encara m'esperava assegut al banc. "Ho has aconseguit?", em va preguntar. "I tant, tindrem pizzas noves d'aquí a deu minuts!", li vaig respondre.

Tales de Milet, aquell home molt savi que va viure fa milers d'anys, havia estat la clau perquè jo guanyés el respecte de tot l'institut. Una tarda, quan el senyor Garriga va saber la notícia, em va dir que no hauria de fer els deures de la setmana següent com a recompensa. Havia demostrat que no calia tenir poders especials per resoldre

un misteri, sinó que només calia saber mesurar una ombra i tenir confiança en els números. I, per descomptat, tenir una gran gana de pizza que em fes pensar més clar que ningú.